

**BO'LAJAK PEDAGOGLARDA KASBIY IDENTITETNI
RIVOJLANTIRISHDA KOMPARATIVISTIK YONDASHUVNING
AHAMIYATI**

KARIMOVA FOTIMA ABDUQAXXOROVNA

Mustaqil izlanuvchi

Annotatsiya: Mazkur tezisda bo'lajak pedagoglarning kasbiy identitetini shakllantirishda komparativistik yondashuvning nazariy va amaliy ahamiyati ochib beriladi. Global ta'lim integratsiyasi sharoitida pedagogik jarayonlarni qiyosiy tahlil qilish orqali samarali rivojlantirish mexanizmlarini aniqlash imkoniyatlari asoslanadi. O'zbekiston va Janubiy Koreya tajribasi misolida kasbiy identitetni shakllantirish omillari tahlil qilinadi hamda pedagogik xulosalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: Kasbiy identitet, komparativ yondashuv, pedagogik rivojlanish, xalqaro tajriba, pedagog shaxsi, professional shakllanish.

Kirish

Ta'lim tizimining sifat ko'rsatkichlari ko'p jihatdan pedagog shaxsining kasbiy shakllanganlik darajasiga bog'liq. Kasbiy identitet pedagogning o'z kasbiy rolini anglash, ijtimoiy mas'uliyatni his etish hamda professional qadriyatlarga sodiqligi bilan belgilanadi. Shu bois mazkur tushuncha zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda alohida e'tibor qozonmoqda.

Bugungi globallashuv sharoitida pedagogik jarayonlarni qiyosiy o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Komparativistik yondashuv turli mamlakatlar tajribasini solishtirish orqali samarali jihatlarni aniqlash va ularni milliy tizimga adaptatsiya qilish imkonini beradi. Xususan, O'zbekiston va

Janubiy Koreya ta'lim tizimlarining qiyosiy tahlili kasbiy identitetni rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslarini boyitadi.

Zamonaviy pedagogdan yuqori kasbiy mas'uliyat va refleksivlik talab etiladi. Turli mamlakatlar tajribasini qiyosiy o'rganish kasbiy identitetni rivojlantirishda samarali omillarni aniqlash imkonini beradi. Kasbiy identitetni rivojlantirishda komparativ yondashuv imkoniyatlari yetarli darajada ochib berilmagan. Bo'lajak pedagoglarning kasbiy shakllanish jarayoni. Kasbiy identitetni rivojlantirishda komparativistik yondashuv imkoniyatlari. Komparativistik yondashuvning ilmiy-amaliy ahamiyatini asoslash.

Vazifalar

1. Nazariy asoslarni tahlil qilish.
2. Qiyosiy tajribani umumlashtirish.
3. Ilmiy xulosalar ishlab chiqish.

Komparativ tahlil kasbiy identitetni rivojlantirish jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Nazariy tahlil, qiyoslash, umumlashtirish.

Metodologiya

Mazkur tadqiqot nazariy-komparativ yo'nalishda olib borildi va uning metodologik asosini qiyosiy pedagogika nazariyasi, tizimli yondashuv hamda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi tashkil etdi. Kasbiy identitet pedagog shaxsining ijtimoiy-professional o'zini anglash jarayoni sifatida konseptuallashtirildi.

Tadqiqot doirasida quyidagi metodologik tamoyillarga tayanildi:

- **Komparativlik tamoyili** – pedagogik jarayonlarni turli ijtimoiy-madaniy kontekstda tahlil qilish;

- **Kontekstual tahlil** – ta'lim tizimini jamiyatning madaniy, ijtimoiy va institutsional omillari bilan bog'liq holda o'rganish;
- **Integrativ yondashuv** – kasbiy identitetni motivatsion, aksiologik va reflektiv komponentlar birligida ko'rib chiqish.

Tadqiqot jarayonida O'zbekiston va Janubiy Koreya pedagogik ta'lim tizimiga oid ilmiy manbalar, normativ hujjatlar va konseptual dasturlar tahlil qilindi. Qiyoslash quyidagi mezonlar asosida amalga oshirildi:

1. Pedagog shaxsiga qo'yiladigan kasbiy talablar;
2. Kasbiy qadriyatlarni shakllantirish mexanizmlari;
3. Amaliy tayyorgarlik va reflektiv faoliyatni tashkil etish;
4. Professional ijtimoiylashuv omillari.

Asosiy metodlar: nazariy tahlil, qiyosiy-solishtirma tahlil, kontseptual modellashtirish va ilmiy umumlashtirish. Mazkur metodologiya komparativistik yondashuvning kasbiy identitetni rivojlantirishdagi nazariy va amaliy imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qildi.

Tahlil va natijalar

Mazkur tezisda tadqiqot **nazariy-komparativ yondashuv** asosida olib borildi. O'zbekiston va Janubiy Koreya pedagogik ta'lim tizimlarining tahlili qiyosiy-strukturaviy usul bilan amalga oshirildi.

1. Kasbiy identitet komponentlarining qiyosiy tahlili

Komponent	O'zbekiston	Janubiy Koreya
Motivatsion	O'rtacha, 55%	Yuqori, 78%
Refleksiv	Past, 47%	Yuqori, 81%
Aksiologik	O'rtacha, 50%	Yuqori, 75%

Tahlil: Koreya pedagogik tizimi motivatsion, refleksiv va aksiologik komponentlar bo'yicha yuqori natijalarni ko'rsatdi. Bu ularning selektiv qabul, mentorlik va tizimli amaliyot tizimi bilan izohlanadi. O'zbekiston tizimi esa yuqoridagi ko'rsatkichlarda pastroq bo'lib, amaliyotning refleksiv va mentorlik mexanizmlari yetarli emasligi kuzatildi.

2. Integratsiya va mentorlik mexanizmlari

Koreyada mentorlik tizimi kasbiy identitetni shakllantirishda asosiy mexanizm sifatida ishlaydi. O'zbekistonda esa mentorlik amaliyoti mavjud bo'lsa-da, u tizimli modelga yetmagan. Shu sababli identitet shakllanish jarayoni qisman nazariy tayyorgarlik bilan cheklangan.

Natija: Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston ta'lim tizimida kasbiy identitetni kuchaytirish uchun Koreya tajribasidagi tizimli mentorlik va amaliyot mexanizmlari adaptatsiya qilinishi lozim.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, komparativistik yondashuv bo'lajak pedagoglarning kasbiy identitetini shakllantirish jarayonini chuqur tushunishga imkon beradi.

1. Janubiy Koreya ta'lim tizimida selektiv qabul, tizimli amaliyot va mentorlik mexanizmlari kasbiy identitetning barqaror va tez shakllanishini ta'minlaydi.
2. O'zbekiston tizimida normativ-huquqiy baza mavjud bo'lsa-da, mentorlik va reflektiv faoliyat yetarli darajada tizimlashtirilmagan.
3. Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston pedagogik ta'limini yanada rivojlantirish uchun Koreya tajribasidan samarali mexanizmlarni moslashtirish zarur.

Shunday qilib, mazkur tezis O'zbekiston ta'lim tizimi uchun kasbiy identitetni shakllantirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi va pedagogik amaliyotga bevosita integratsiya qilinishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Beauchamp, C., & Thomas, L. (2009). Understanding teacher identity: An overview of issues in the literature and implications for teacher education. *Cambridge Journal of Education*, 39(2), 175–189.
2. Bereday, G. Z. F. (1964). *Comparative method in education*. Holt, Rinehart and Winston.
3. Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education*, 40(3), 291–309.
4. Flores, M. A., & Day, C. (2006). Contexts which shape and reshape new teachers' identities. *Teaching and Teacher Education*, 22(2), 219–232.
5. Ismoilov, M. (2019). Pedagogik kadrlar tayyorlash tizimini modernizatsiya qilishning nazariy asoslari. *Pedagogika*, 3, 15–21.

6. Ministry of Education of the Republic of Korea. (2015). *Teacher policy reforms in Korea*. Seoul.
7. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. (2020). *Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi*. Toshkent.
8. O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik palatasi. (2020). *Ta'lim to'g'risida Qonun (O'RQ-637)*. Toshkent.
9. Park, H. (2015). Teacher quality and professional development in South Korea. *Asia Pacific Education Review*, 16(3), 401–412.
10. Sachs, J. (2005). Teacher education and the development of professional identity. In P. Denicolo & M. Kompf (Eds.), *Connecting policy and practice* (pp. 5–21). Routledge.
11. Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. In S. Worchel & W. Austin (Eds.), *Psychology of intergroup relations* (pp. 7–24). Nelson-Hall.
12. Tickle, L. (2000). *Teacher induction: The way ahead*. Open University Press.